

Regeringskansliet
(Socialdepartementet)
103 33 Stockholm

Remiss: Vissa kirurgiska ingrepp i könsorganen (Ds 2018:11)

Juridiska fakultetsnämnden välkomnar att frågan ges en tydligare lagreglering och tillstyrker därför i stort de förslag som lämnas, men vill samtidigt framföra följande.

Utredningen konstaterar att det i svensk rätt är ovanligt med en särskild reglering av en viss typ av vård, men menar att är motiverat i de fall som det här aktuella (s. 56). Utredningen anger vidare att det rör sig om en speciallagstiftning som ska tillämpas för väl avgränsade grupper av personer (s. 57). Enligt fakultetsnämndens mening är dock avgränsningen av lagens tillämpningsområde inte tillräckligt tydlig. Enligt 1 § i den föreslagna lagen om vissa kirurgiska ingrepp i könsorganen framgår att lagen avser att reglera situationen då kirurgiska ingrepp görs i en persons könsorgan, m.m., under förutsättning ingreppet görs i syfte att få personens kropp att överensstämma med personens könsidentitet. Det avgörande kriteriet för att avgränsa lagen är således att syftet med ingreppet, att få personens kropp (könsorgan) att överensstämma med personens könsidentitet. Om ingreppet görs i andra syften faller det utanför lagens tillämpningsområde.

I utredningen anges att tre kategorier av ingrepp faller utanför lagen; på ett nyfött barn i samband med att barnet tilldelas ett juridiskt kön, senare i en persons liv i syfte att få könsorganen att överensstämma med det kön som tilldelats vid födseln och i de fall då en medfödd avvikelse i könsutvecklingen alltjämt kan anses föreligga (s.61). Utifrån lagtextens rent språkliga utgångspunkter är det enligt fakultetsnämnden inte tydligt varför dessa tre kategorier faller utanför tillämpningsområdet, i synnerhet inte de två senare situationerna. Av utredningen framgår att den föreslagna lagen avser situationer när en person lider av könsdysfori, eller då en person till följd av medfödd avvikelse i könsutvecklingen genomgått operationer som inneburit en kropp som inte överensstämmer med personens könsidentitet (s. 66). Denna kvalificering framgår dock inte av lagtexten.

Mot bakgrund av att de frågor som ingreppen berör omfattas av den enskildas rätt till privat- och familjeliv enligt artikel 8 i Europakonventionen, är det olyckligt att lagen har

fått en så vag formulering. Detta gäller i synnerhet då lagen även föreslår att ingrepp ska kunna göras på barn under 18 år. Såsom påtalas i remissvar från den juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet kräver Europakonventionen att den rättsliga ram som skyddar människors rättigheter i privat- och familjeliv är så tydlig att myndigheters beslut kan fattas i enlighet med lag och säkerställa att beslut inte är godtyckliga. Det bör även vara tydligt att andra ingrepp på en persons könsorgan faller utanför lagens tillämpningsområde, såsom religiöst motiverad omskärelse på judiska och muslimska pojkar.